

“UMUMIY O'RTA TALIM MAKTABLARIDA AKT DAN SAMARALI FOYDALANISH”

*Namangan viloyati Uchqo'rg'on tumani
22 - umumiy o'rta ta'lim maktabi Informatika fani o'qituvchisi
Boltaboyev Xojiakbar Nizomjonovich*

Annotatsiya: *Ushbu malakaviy ishda o'qituvchining darslarda AKTdan foydalanish imkoniyatining nazariy va amaliy jihatlarini ko'rib chiqish vazifasi qo'yiladi. O'qituvchilar tomonidan darslarga tayyorgarlik ko'rish va mavzu bo'yicha o'z axborot bankini yaratish maqsadida foydalanilishi mumkin bo'lgan, ba'zi dasturlar, o'quv materiallari va Internet saytlariga havolalar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *axborot, AKTdan foydalanish, dastur, dasturdan foydalanish, zamonaviy o'qituvchi, ko'rgazmalar, kompyuter dasturlari, samaradorlikni oshirish.*

Zamonaviy maktablarda qanday talablar qo'yilmoqda? Dunyoning turli mamlakatlaridagi o'qituvchilarning bu boradagi qarashlari juda yaqin. Bugungi kunda o'quvchilar maktab o'quv dasturining asosiy kursini muvaffaqiyatli o'rganishlari yetarli emas, ular mustaqil bo'lishni, axborot bilan ishlashni va bilim olishni o'rganishlari kerak. Zamonaviy maktabdagi o'quvchilarga tayyor bilim berish emas, balki ularga qanday qilib bilim olishni o'rganish kerak. Faqat shundagina ular XXI asr axborot jamiyatida muvaffaqiyatga erishishlari mumkin.

Biroq, shuni aytish joizki, bolalar biror axborotni qachon bajonidil o'rganishadi va o'zlashtirishadi, qachonki ularda shu narsaga nisbatan qiziqish bo'lsa. Hozirgi kunda o'quvchilar uchun eng jozibador axborot manbalaridan biri kompyuter va Internetdir. O'quvchilarning bu qiziqishlaridan kelib chiqqan holda darslarda AKTdan to'g'ri foydalanish o'quv jarayonining yanada sermahsul bo'lishini ta'minlaydi. Shunday qilib, ta'lim jarayonida AKTdan foydalanish modaga hurmat emas, balki ongli zaruratdir.

Ba'zilari AKTdan foydalanish misollari ta'limda ular raqamli doska, planshetlar, interaktiv jadvallar, raqamli kitoblar, o'quv dasturlari va raqamli o'qitish platformalari. Bizning hayotimizga yangi texnologiyalarni kiritish biz yashayotgan dunyoni butunlay o'zgartirdi. Ushbu modifikatsiyalar orasida biz ta'lim sohasida sodir bo'lganlarni topamiz, ularda hozirgi paytda dars berish jarayoni takomillashtirish uchun foydalanilmaydigan sinfni ko'rish g'alati. Sinfda o'quvchilarni rag'batlantirish va ularning bilimlarini yaxshilash uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan ko'plab AKT vositalari mavjud. Ammo, ularning barchasidan foydalanganimiz uchun emas, balki biz yaxshi mutaxassis bo'lamiz va bolalar ko'proq tarkibni o'rganadilar. Qaysi vositalarni, nima uchun va nima uchun ishlatishni tanlashimiz kerak, chunki ularning

barchasi o'quvchilarimiz uchun ma'lum bir tarkibni anglashi uchun bir xil darajada samarali va samarali bo'lmaydi.

Interfaol doska - bu kompyuter, proektor va ekrandan tashkil topgan, uni ko'rsatgich yordamida boshqarish mumkin. Taxtaning har xil turlari mavjud, garchi biz bu erda taqdim etayotganimiz eng keng qo'llanilgan bo'lsa-da, boshqasi paydo bo'ladi, interaktiv sensorli ekran. U oldingisidan ekranni barmoqlarimiz bilan boshqarishimizga imkon beradiganligi bilan farq qiladi. Raqamli taxta bizga sinfda ko'plab tadbirlarni amalga oshirishga imkon beradi. Quyida biz eng tez-tez uchraydiganlarini qisqacha tushuntirib beramiz: Biz noutbukdan keladigan har qanday ma'lumotni loyihalashtirishimiz mumkin, chunki taxta biz uning tarkibini kengaytirilgan tarzda eshitishimiz va ko'rishimiz mumkin bo'lgan katta monitorga aylanadi. Ushbu tarkib orasida odatda eng keng tarqalgan: umumiy va o'quv dasturlari, videolar, musiqa, veb-sahifalar, taqdimotlar, hujjatlar va boshqalar. Bundan tashqari, siz ular bilan raqamli doskasiz kompyuterda bo'lgani kabi muomala qilishingiz mumkin.

Interfaol jadvallar - bu kamroq tarqalganiga qaramay, bolalar guruhidagi bolalar guruhida ishlatilishi mumkin bo'lgan yana bir vosita. Uning afzalliklaridan biri shundaki, uning 27 dyuymli diametrini hisobga olgan holda, u oltita bolani ishlatishi mumkin, ular xuddi raqamli taxtadek raqamli tarkib bilan ishlaydi. Bu o'quvchilar ishlayotgan raqamli tarkib tufayli o'zaro fikrlashish va bahslashish onlariga ega bo'lishlari uchun yaratilgan. Ular ekranga teginish imkoniyatiga ega bo'lgani uchun juda yoqadi va u tarkibiga kiritilgan barcha o'yinlar interaktivdir. Uning vazifalari boshqa raqamli vositalar bilan bir xil.

Multimedia resurslari bu darslarni har doim kam monoton qilish uchun sinfda ishlatilib kelinadigan vositalar. Boshqacha qilib aytganda, biz yuqorida aytib o'tganimizdek zamonaviyroqlardan oldin biz abadiy ishlatib kelgan narsalar keldi. Ba'zi misollar quyidagilardir: televizor, video, DVD, to'p ... Hozirda ular boshqa zamonaviy vositalarni to'ldiruvchi vosita sifatida foydalanilmoqda, ammo men ularni eslatib o'tishni qulay deb topdim, chunki ular boshqalarning rivojlanishi uchun asos bo'lgan.

Virtual o'qitish platformalari- o'quvchi-talabalarga beriladigan imtiyozlar miqdori bo'yicha ta'lim sohasidagi yana bir taniqli vosita - bu o'quv markaziga sayohat qilishni talab qilmasdan o'quvchi-talabalarga mavzuni masofadan o'rganishga imkon beruvchi vosita sifatida tushunilgan virtual o'qitish platformalari. Bu elektron o'qitish yoki ispan tilida elektron ta'lim yoki blearning yoki aralash ta'lim kabi turli xil o'qish usullariga imkon berdi.

Biz ilgari taqdim etgan barcha vositalar, ularni ta'lim sohasida foydalanishda o'zlarining kamchiliklari va afzalliklari bilan ajralib turadi. Biroq, umuman olganda, ularning ko'pchiligiga to'g'ri keladi, shuning uchun quyida biz eng muhimlarini taqdim etamiz. Darsda undan foydalanish talabalarning motivatsiyasini oshiradi. Haqiqat

shundaki, ular sinflarda qo'llanila boshlanganidan beri o'quvchilar o'qigan turli sohalarida ko'proq g'ayratli bo'lishadi.

Ta'lim usullari va jarayonlarini yangilang. Bugungi kunda barcha ta'lim sohasi mutaxassislari ushbu vositalarni sinfda qo'llash va o'qitish uslubini o'zgartirish uchun qayta o'qitishga majbur bo'lishdi. Bu yangi ta'lim manbalaridan foydalanishga imkon beradi. Yangi texnologiyalarning uzluksiz evolyutsiyasi tufayli asta-sekin yangi qurilmalar o'qitish sifatini oshiradigan sinflarga kiritilmoqda. Sinfdagi vaqt ko'proq ishlatiladi. U erda onlayn rejimdagi ko'plab tadbirlar natijasida talabalar qisqa vaqt ichida ko'proq tarkibni o'rganishlari mumkin.

Xulosa qilib aytganda, ta'lim sohasida AKT'dan foydalanish dars samaradorligini oshirishni ta'minlashda ta'lim-tarbiya jarayonining barcha bosqichlarini jadallashtirish; o'quvchini har tomonlama rivojlantirish; axborot jamiyati sharoitlarida maktab bitiruvchilarini hayotga tayyorlash; global axborotlashtirish jarayonlari sababli kelib chiquvchi ijtimoiy buyurtmani bajarish kabi vazifalarni amalga oshirish imkonini beradi.

Darslarni o'tkazishda AKTdan to'g'ri foydalanish quyidagi imkoniyatlarni yaratib beradi:

- * vaqtni tejaydi;
- * materialning ko'rgazmaliligini ta'minlaydi;
- * o'qitishning hissiy, estetik, ilmiy ishonchini oshiradi;
- * turli analizatorlarga ta'sir qilish orqali bilimlarni o'zlashtirish jarayonini optimallashtiradi;
- * ta'limni shaxsiylashtiradi;
- * darsning eng muhim muammosiga e'tibor beradi;
- * istalgan vaqtda tanish bo'lgan materialga yana qaytib boradi;
- * o'quvchilarning o'quv materiallaridan mustaqil foydalanishga imkon beradi.

Darslarda AKTdan foydalanishda o'qituvchilar uchun quyidagi tavsiyalarni ajratib ko'rsatish mumkin:

1. Didaktik materiallarni to'plash, mavzu bo'yicha axborot bankini yaratish.
2. Ta'limning yangi texnik vositalarini, dasturiy mahsulotlarni o'zlashtirish va ulardan foydalanish.
3. AKTdan foydalangan holda o'z darslarini yaratish.

Hozirgi zamon o'qituvchisi esa tadbirkor tarbiyachi va pedagog, o'z fanining ustasi hamda dars berayotgan fanni, ilmiy haqiqatni yosh avlodga san'atkorona o'rgatadigan, o'z mehnati bilan jamiyatning ma'naviy talablarini bolalarga anglatadigan, o'z ustida muntazam ish olib bordigan, pedagogik texnologiyalardan xabardor shaxs bo'lishi lozim. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amalda qo'llash orqali o'qituvchining haqiqiy o'qituvchilik faoliyatiga o'tishi, ya'ni u bolani o'qitishi emas, o'quvchilarning bilimlarni o'rganish, o'zlashtirish bo'yicha qiyin mehnatiga

rahbarlik qilish, ularga qulay, oson, maqsadga tez yetkazadigan va samarali yo'l - yo'riqlar usullarni to'g'ri tanlab ko'rsatish va amalda samarali qo'llash orqali o'z pedagogik mahoratini hamda o'quvchilarning bilimlari sifati va tarbiyalanganlik darajasini oshirib borishga erishishdan iborat.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Markes, P. (2008). Raqamli taxta. Peremarklardan tiklandi. to'r
2. Tapscott, D. (1997): Raqamli muhitda o'sish. Bogota Mc Graw-Hill.
3. de Caso, A. M., Blanco, J., & Navas, G. AKT BOLALIK TA'LIMINING IKKINCHI DAVLATIDA.
4. Maydon, M. (muvofiqlashtiruvchi) (2001): Axborot jamiyatida ta'lim bering. Bilbao. Desclée.